

Tisdagen den 10 november

Kl. 15.00

*Om privat barnomsorg, m. m.***1 § Svar på interpellation 1987/88:52 om privat barnomsorg, m. m.****Anf. 1** Civilminister BO HOLMBERG:

Herr talman! Bengt Westerberg har bl. a. med hänvisning till folkrörelseutredningen, frågat mig om regeringen avser att lägga fram förslag som försvårar dels för föreningar att medverka i barnomsorgen, dels för kommuner att anlita företag inom äldreomsorg och handikappomsorg.

Den 16 oktober i år besvarade jag här i kammaren en fråga i samma ämne. Jag sade då att folkrörelseutredningens betänkande är ute på remiss och att regeringen först efter denna remissomgång kommer att ta ställning till förslagen.

Remisstiden har ännu inte gått ut, så frågan befinner sig i och för sig i samma läge som vid förra svarstillfället. Jag vill dock ta tillfället i akt att göra några förtydliganden.

I regeringens förnyelsepolitik för den offentliga sektorn ingår att öka medborgarnas möjligheter att välja alternativa former av vård och omsorg. Regeringen vill öka valfriheten dels inom den offentliga sektorn, dels inom folkrörelser, föreningar och kooperativ genom en vidgad verksamhet. En självklar utgångspunkt är att valfrihet skall tillkomma alla medborgare på lika villkor. Frågan om privat eller kommunalt bedriven verksamhet har minst tre viktiga aspekter:

En första fråga är om privat verksamhet inom socialtjänstens område är förenlig med gällande lagregler. En andra fråga är vilka lagliga möjligheter kommunerna faktiskt har att överlämna vissa uppgifter till enskilda. En tredje fråga är till vilka verksamheter statsbidrag skall utgå.

Jag vill först stryka under att det inte finns några lagliga hinder för enskilda att starta och driva privat verksamhet inom det socialpolitiska området. Sådan verksamhet förekommer också redan i dag. Det gäller privatpraktiserande läkare, tandläkare och sjukgymnaster, m. fl. De regler för verksamheten som finns avser i första hand tillståndsgivning och tillsyn från samhällets sida. Att tillsyn behövs har inte minst debatten om Livets ord visat.

Jag vill samtidigt framhålla att rättsläget är oklart när det gäller kommunernas möjligheter att inom ramen för socialtjänstlagen överlämna uppgifter till enskilda. Folkrörelseutredningen har påtalat att det här finns en "gråzon". Jag anser därför att det finns all anledning att klarlägga rättsläget och det oavsett olika partipolitiska ställningstaganden i fråga om privat eller offentlig verksamhet.

Statsbidrag utgår numera till de flesta former av barnomsorg, dvs. daghem, familjedaghem, deltidsgupper, öppen förskola och alternativa barnomsorgsformer i föreningsregi. Däremot utgår inte statsbidrag till barnomsorg som drivs med uppenbart vinstsyfte.

Mitt svar på Bengt Westerbergs första fråga är att regeringen är positiv till att ideella föreningar och föräldrakooperativ engagerar sig inom barnomsorgen. Regeringen har således inte några planer på att försvåra för dessa typer av föreningar att medverka i barnomsorgen.

Mitt svar på Bengt Westerbergs andra fråga är att regeringen inte heller har några aktuella planer på att förändra de nuvarande reglerna i syfte att försvåra enskildas medverkan inom omsorgen om äldre och handikappade.

Anf. 2 BENGT WESTERBERG (fp):

Herr talman! Jag ber att få tacka civilministern för svaret på mina frågor. Dess värre måste jag konstatera att svaret är något motsägelsefullt.

Å ena sidan säger Bo Holmberg att regeringen kommer att ta ställning till folkrörelseutredningens förslag först efter remissbehandlingen.

Å andra sidan säger civilministern att regeringen inte har några planer på att försvåra för ideella föreningar och föräldrakooperativ inom barnomsorgen eller försvåra enskildas medverkan inom omsorgen om äldre och handikappade.

Nu ställde jag mina frågor mot bakgrund av att folkrörelseutredningen ju faktiskt föreslår åtgärder som skulle försvåra för de nämnda alternativen.

Jag måste därför be Bo Holmberg om ett förtydligande.

Innebär svaret att regeringen redan har bestämt sig för att *inte* genomföra folkrörelseutredningens förslag på de punkter jag har berört, eller innebär det bara att regeringen inte kommer att lägga något förslag förrän betänkan- det remissbehandlats?

Om beskedet är att utredningens förslag inte skall genomföras, är det ett glädjande besked. Om beskedet är att regeringen ännu inte bestämt sig, har civilministerns svar inte bidragit till att skingra den oro som många socialt engagerade människor i ideella föreningar och olika företag i dag känner.

Jag citerade i riksdagens allmänpolitiska debatt nyligen ur ett brev som ett par förskollärare i Malmö har skickat till mig. De driver ett av de 70 daghem som hotas av folkrörelseutredningens förslag, och de skrev till mig för att lufta sin oro:

”Som Lyckan” – det är namnet på dagiset – ”drivs i dag sitter vi i styrelsen och har full insyn i verksamheten. I stället vill man ombilda förskolan till ett föräldrakooperativ där vi som anställda helt utestängs från föreningen och styrelsen. Detta skulle innebära att vi som en gång startade verksamheten och byggde upp den med våra ideal, mål och riktlinjer inte längre skulle få påverka detta. Det känns i detta läge meningslöst att med glädje ha lagt ner 100-tals timmar av obetalt arbete för att göra detta till ett drömdagis när det sedan bara ska tas ifrån oss.”

Kan jag nu skriva till dessa förskollärare, Bo Holmberg, och hälsa att regeringen inte kommer att ändra förutsättningarna för deras verksamhet?

Bo Holmberg konstaterar i sitt svar att med nuvarande statsbidragsregler för barnomsorgen utgår inga statsbidrag, om daghemmen drivs med uppen-

bart vinstsyfte. Det kan ju låta entydigt, men i själva verket är det ytterst oklart.

I somras beslutade t.ex. socialstyrelsen att ett dagis inte skulle få statsbidrag bara därför att det drevs som ekonomisk förening. Det var tydligen "uppenbart vinstsyfte". Men nu säger folkrörelseutredningen att just den ekonomiska föreningen är en lämplig form för de dagis som trots allt skall vara tillåtna. Däremot anser utredningen att ett alternativ drivs med uppenbart vinstsyfte och bör avfärdas redan om "föreståndaren eller förskolläraren tar ut högre lön än kollektivavtalet".

Det finns rader av exempel på offentliga verksamheter där man nu försöker införa olika former av belöningsystem för att stimulera de anställda att bli effektivare. Ofta går de ut på att om verksamheten ger överskott får de anställda använda det för egen del, helt eller delvis. Vad är det annat än "uppenbart vinstsyfte"?

I själva verket visar förekomsten av vinst ofta att en verksamhet bedrivs effektivt, dvs. att kostnaderna hålls nere samtidigt som servicen är bra. Den som motsätter sig sådana verksamheter accepterar i praktiken ett slöseri med resurser. Det har vi inte råd med om vi skall klara barnomsorgen och andra viktiga serviceverksamheter.

Många enskilda människor kan använda resurser effektivare i det lilla företagets form. Det lockar fram deras engagemang och arbetslust mer än om de vore anställda. Med glädje har förskollärarna på Lyckan lagt ner hundratals timmar av obetalt arbete för att göra sitt dagis till ett drömdagis.

Vi har inte råd att avvara ett sådant engagemang. Därför måste reglerna utformas så, att det finns utrymme för det. Den juridiska formen för en verksamhet kan inte vara avgörande, utan det måste vara verksamhetens innehåll.

För dagen är min fråga till Bo Holmberg:

Har regeringen bestämt sig för att inte genomföra folkrörelseutredningens förslag, eller håller regeringen öppet för att lägga fram dem när remissbehandling är klar?

Anf. 3 GÖTE JONSSON (m):

Herr talman! Jag har tidigare i kammaren haft en debatt med civilministern i det här ämnet, men jag tycker att frågan har en sådan dignitet att det finns anledning att ställa ytterligare en del frågor till civilministern. Då är det intressant att gå tillbaka litet grand och undersöka vad som har hänt och vad som är regeringens målsättning i fråga om alternativen på det socialpolitiska området.

Vi kan först se på stödet till barnomsorgen sedan vi fick den socialdemokratiska regeringen 1982. Så fort vi hade fått en ny regering i kanslihuset kom det ett förslag om nya statsbidragsregler för barnomsorgen. I de reglerna förbjöd man i princip statsbidrag till föräldrakooperativ. I samband med att socialutskottet behandlade den frågan gjordes uppvaktningar från föräldrakooperativ i Uppsala och på andra ställen. Trycket på regeringen blev för stort, och det resulterade i att regeringen fick ge sig. Det kom en ny proposition, där man motvilligt accepterade föräldrakooperativ.

Sedan har det kommit två nya förslag från regeringen där man justerat

tidsgränserna på dagis för att dessa skall vara berättigade till statsbidrag. Man har förlängt tiderna. Det gäller inte minst det senaste förslaget om nya statsbidragsregler. Detta drabbade bl. a. Rudboda Montessoriförskola på Lidingö, där man fick konstruera nya regler för sin verksamhet som inte alls var till nytta för verksamheten som sådan.

Nu kommer folkrörelseutredningens förslag, som drabbar en rad förskolor. Man tvingar enligt förslaget in barn i den kommunala kön, och man vill också ha mer styrd föräldramedverkan. Man begränsar friheten när det gäller det sätt på vilket alternativen skall skapas.

Jag tycker att vi kan se ett klart mönster från regeringens sida. För det första vill regeringen inte ha några alternativ. För det andra är man under ett mycket hårt tryck från en allmän opinion och från de borgerliga partierna, varför man ger efter i vissa sammanhang. Men man kommer ständigt tillbaka.

Detta är en omöjlig planeringssituation för föräldrakooperativ och för alternativ, för privata alternativ, inom barnomsorgen. Det gäller inte bara regeringens agerande och socialdemokraternas agerande i riksdagen, utan förhållandena är desamma ute i landet. Jag kan ta Ljusdal som exempel.

I Ljusdal har man brist på barnomsorgsplatser. Man försökte starta ett föräldrakooperativ. Den socialdemokratiska majoriteten i Ljusdal fördröjde, försenade och försvårade möjligheterna att starta detta föräldrakooperativ. Först efter valet, sedan man fått en annan majoritet, lyckades föräldrarna skapa sitt eget föräldrakooperativ.

Det är något av en terrorverksamhet som regeringen bedriver mot alternativen på det sociala området. Jag tycker att det hade varit bättre om man hade gått ut rakryggat och sagt ifrån att alternativ inte skall finnas, än att man ständigt ser till att irritera och försvåra möjligheterna att skapa alternativ. Det innebär en omöjlig situation för de människor som vill ha alternativ inom barnomsorgen och på andra områden.

Jag vill ställa en fråga till civilministern med anledning av den osaklighet som jag menar framkommer i det sista betänkandet från folkrörelseutredningen, där man bl. a. pekar ut personalen som arbetar på vaktbolagen, som inte har någon som helst social ambition. Jag vill fråga: Har regeringen andra belägg för de här synpunkterna? I folkrörelseutredningens betänkande är det nämligen mycket dåligt med beläggen. Där presenterar man bara snabba och hafsiga slutsatser.

Civilministern hänvisar i sitt svar till att rättsläget är oklart. Det intressanta är att civilministern inte tar upp de enskilda människornas önskemål och behov på det här området. Han hänvisar bara till rättsläget och till en grå zon när det gäller tillämpningen av olika lagar och statsbidragsregler. Min fråga är: Tänker civilministern ersätta den grå zonen med en röd förbudszon? Civilministerns svar och socialdemokraternas tidigare agerande tyder nämligen på det.

I svaret säger civilministern när det gäller punkt nr 2, att man inte lagligt skall försvåra ytterligare för alternativen. Jag vill fråga: Gäller detta också tillämpningsföreskrifter? Talet om grå zon tyder på att det är tillämpningsföreskrifterna som är luddiga. Tänker civilministern via förändrade tillämpningsföreskrifter försvåra ytterligare för alternativen?

Beträffande begreppet "uppenbart vinstsyfte" tycker jag att det är dags att socialdemokraterna talar om vad uppenbart vinstsyfte är för någonting. Här vill jag återigen hänvisa till *civilministerns svar om rättsläget*. Är det inte så, civilministern, att begreppet uppenbart vinstsyfte är så diffust att det är just detta som skapar den grå zonen? Man vet inte hur man skall tillämpa begreppet uppenbart vinstsyfte. Och vad socialdemokraterna och civilministern betecknar som otillbörlig vinst är faktiskt någonting som av väldigt många enskilda människor inom barnomsorg och äldreomsorg i stället ses som en social vinst, eftersom man kan välja alternativ.

Vad är regeringens närmare precisering av uppenbart vinstsyfte?

Anf. 4 ULLA TILLANDER (c):

Herr talman! Att frågor om alternativ i vården – både barnomsorg och äldreomsorg – tas upp gång på gång här i riksdagen, nu senast av Bengt Westerberg, är exempel på det stora intresse som knyts till dessa vårdfrågor. Dels är alla medvetna om att det behövs en kraftig utbyggnad på båda dessa fronter, dels lever vi i en omprövningens tid när det gäller formerna.

Här måste finnas plats för nya initiativ, för experiment och för en innovationsanda. Det gäller att ta till vara de skapande och uppbyggande krafter som finns också på detta område. Det är inte alls ur vägen att här tala om behovet av en Gnosjöanda, där människor får tillfälle att vara med och lösa de problem som finns.

Det är därför som vi inom centern tog initiativet till att öppna möjligheterna för grupper av föräldrar att bilda kooperativ för att gemensamt lösa sina barnomsorgsproblem. Det var ett exempel på direkt demokrati, och det var ett exempel på att människor på gräsrotsnivå kunde påverka sin egen situation. Det skapade plötsligt en gemenskap i närsamhället kring en gemensam uppgift, och det utgjorde en modell för andra föräldrar att ta efter. Det innebar inte att man kunde undgå snårskogen av snärjande och krångliga paragrafer, men nu finns det möjlighet att börja röja i den.

Det var inte bara föräldrakooperativ som vi ville ha. Vi tog tidigt också upp frågan om föreningsdriven barnomsorg. Och det är med tillfredsställelse som vi nu noterar att civilministern, liksom nu senast den 30 oktober Bengt Lindqvist, entydigt ställde sig bakom den utveckling där också ideella föreningar och stiftelser får bidra med barnomsorgsinsatser. Samstämmigheten är alltså ganska stor, och förnöjsamheten borde vara allmän.

Men orsaken till denna samstämmighet är att regeringen efter hand har ändrat inställning och utvecklat sin uppfattning – från den rigorösa inställningen att kommunen allena skulle allt bestyra, en inställning som alltjämt dröjer kvar här och var ute i kommunerna. Men nog borde informationen om regeringens uppfattning vid det här laget ha trängt ut till kommunerna.

När man talar om samstämmighet bör man vara medveten om att den tyvärr alltjämt har sin begränsning. Det beror på att regeringen hittills inte velat undanröja en – som jag uppfattar det – inkonsekvens i sitt ställningstagande. Vi i centern ser fram emot att den inkonsekvensen undanröjs, ju förr dess bättre.

Vad jag åsyftar är det förhållandet att svenska kyrkan inte kan bedriva barnomsorg i egen regi. Det är en möjlighet som glädjande nog tillfaller

frikyrkor, mosaiska församlingar, katolska församlingar och muslimska samfund, för att nämna några. Svenska kyrkan, som i århundraden har bedrivit olika former av barnomsorg i enlighet med sitt dopansvar, förmenas däremot samma rätt.

I detta sammanhang vill jag påpeka att det faktum att man härvidlag öppnar möjlighet för kyrkor, frikyrkor och ideella organisationer inte alls innebär att man öppnar porten för extrema rörelser, t. ex. Livets ord och Maranata. I verkligheten är det tvärtom. Det är en situation där helt vanliga människor på ett eller annat sätt förhindras att fritt välja den ena eller andra formen av barnomsorg, som motsvarar den egna uppfattningen i grundläggande värderingsfrågor. Det är en rättighet som självfallet borde vara allmänt utbredd. I sådana situationer har extrema rörelser sin chans. De blir som en säkerhetsventil när det som kan uppfattas som åsiktsförtryck ökar. Det är då som extrema svärmiska rörelser ser sin chans. En sådan rörelse blir en patetisk talesman för en frihet som den egentligen själv spolierar. Därför har den kommunala barnomsorgsplanen, rätt hanterad, sin funktion som det sunda förnuftets såll.

Jag vill sluta med att fråga om Bo Holmberg är beredd att medverka till att i detta avseende jämställa svenska kyrkan med de andra samfunden.

Anf. 5 Civilminister BO HOLMBERG:

Herr talman! Bengt Westerberg diskuterade sina frågeställningar i sak, medan Göte Jonsson och Ulla Tillander vidgade sina frågeställningar.

Det har hävdats i debatten att socialdemokratin skulle vara otydligare i sin syn på generell välfärdspolitik och gränsdragning mellan privat och offentlig sektor än folkpartiet och de andra borgerliga partierna. Jag skulle vilja börja med att tillbakavisa detta.

Om jag har uppfattat Bengt Westerberg rätt ställer han upp på den generella välfärdspolitiken. Den skall vara skattefinansierad och ekonomiskt styrd. Men jag kan icke i dag uppfatta var Bengt Westerberg står när det gäller den kommersiella delen, dvs. frågan om att överlämna till enskilda att bedriva t. ex. barnomsorg. Tycker man att Electrolux, Volvo och Ericsson skall få driva barnomsorg i vinstsyfte, eller vill man ge statsbidrag för att dessa företag skall kunna få en grundplåt för att gå med vinst och då driva barnomsorg?

Jag har inte blivit riktigt klar över var folkpartiet står i denna fråga i dag, och jag vet över huvud taget inte var de tre borgerliga partierna gemensamt står.

Moderaterna vill ha ett systemskifte. De vill inte ha en skattefinansiering av den generella välfärdspolitiken. Bengt Westerberg ställde själv frågan om var moderaterna står i en artikel i Svenska Dagbladet. Bengt Westerberg fick svar på Svenska Dagbladets ledarsida. Om det nu har kommit förslag från moderaterna, skulle det vara intressant att höra vad de själva säger på den punkten.

Om jag har uppfattat centerpartisterna rätt har de en linje där de ställer upp tillsammans med socialdemokratin, t. ex. på Dagmar. Men jag har inte sett att de vill ha ett systemskifte i vad gäller finansiering och demokratisk styrning.

När det sedan mer konkret gäller denna frågeställning har jag uppfattat att Bengt Westerberg i diskussioner om valfrihet mycket distinkt driver frågan om valfrihet utifrån ett näringspolitiskt perspektiv och utifrån ett producentperspektiv. När det gäller de personer som Bengt Westerberg har nämnt – Greta Persson och Ulla Larsson, jag minns inte alla namn – har det hela tiden handlat om deras rätt att starta privat företagsamhet för att driva dagis. Det är alltså ett producentperspektiv.

Socialdemokratin driver valfriheten utifrån medborgarnas perspektiv. Jag har inte hört att Bengt Westerberg skulle anlägga ett konsumentperspektiv och från medborgaren Karin Anderssons utgångspunkt fråga hur det blir med valfriheten.

Jag undrar om jag har uppfattat Bengt Westerberg rätt. Är det så att folkpartiet är mest intresserat av ett producentperspektiv – rätten för någon att få starta dagis – och inte ser valfriheten utifrån ett konsumentperspektiv?

Jag vill också säga till Bengt Westerberg att vi från regeringens sida ser det som en politisk utmaning att framöver försöka kombinera välfärdspolitikens generella mål om trygghet med ökade krav på individuell valfrihet och mångfald. Men, Bengt Westerberg, vi vågar erkänna att det här är svåra avvägningar och att det behövs noggranna överväganden. Jag undrar om också Bengt Westerberg känner den respekten för dessa svåra avvägningar.

Allra sist vill jag säga till Bengt Westerberg att regeringen inte före remissbehandlingen av folkrörelseutredningens betänkande eller före framläggandet av propositionen i ärendet kommer att skriva till riksdagen och konkret besvara vad folkrörelseutredningen har sagt. Jag utgår från att jag kan anses ha varit rätt så tydlig i mitt svar till Bengt Westerberg: att regeringen icke avser framlägga några förslag som på detta område reser hinder för föreningar och att regeringen icke vill lägga fram några förslag i syfte att försvåra vad gäller Bengt Westerbergs andra fråga. Det betyder att den viljeinriktningen kommer att vara vägledande i regeringens beredningsarbete inför den kommande propositionen. Jag vill också erinra om att folkrörelseutredningens uppgift var att ge regeringen ett underlag så att samhällets regler skulle kunna bli neutrala och inte förhindra enskilda initiativ i föreningar och kooperativ. Att lägga sådana förslag är utredningens uppgift, och det betyder att regeringen kommer att bereda remissvaren och ta ställning enbart med den utgångspunkten. Vi vill ha valfrihet inom den offentliga sektorn, och även valfrihet med hjälp av kooperativ, föreningar och enskilda initiativ, men vi säger nej till att bedriva barnomsorg och vård i uppenbart vinstsyfte.

Anf. 6 BENGT WESTERBERG (fp):

Herr talman! Bo Holmberg ställde så många frågor att jag ett ögonblick fick ett intryck av att det var ombytta roller, att civilministern frågade mig och inte tvärtom. För dagen kanske vi skall hålla oss till de frågor jag har ställt till civilministern; så småningom hoppas jag att det blir ombytta roller.

Det avgörande för folkpartiets del är att se till att konsumenterna får så stora möjligheter att välja som tänkas kan. Det är alldeles uppenbart att de som driver daghem inte kan göra det, om det inte finns några konsumenter, dvs. några föräldrar, som vill ha sina barn i deras daghem. Den läkare som

Prot. 1987/88:20
10 november 1987

*Om privat barnoms-
sorg, m. m.*

driver en privatmottagning kan aldrig fortsätta, om det inte finns patienter som vill gå till honom. De som driver ett vårdhem kan aldrig fortsätta, om det inte finns några "gäster", som man ofta kallar de äldre på vårdhemmen, som vill vara där. All privat verksamhet är beroende av att det finns kunder, annars kommer den privata verksamheten att läggas ned.

De daghem som jag har besökt, många av de 70 daghem som nu hotas av folkrörelseutredningens förslag, är utomordentligt bra. Barnen trivs där, personalen trivs där, och såvitt jag vet tycker också föräldrarna att daghemmen fungerar utomordentligt bra. Det är alltså i högsta grad i föräldrarnas intresse att de här daghemmen får en chans att leva kvar.

Folkrörelseutredningen är emellertid mycket distinkt när det gäller behandlingen av dessa daghem. Man sopar i stort sett alla under mattan. Man säger: De fyller ingen funktion, de utgör inget bra komplement, de behöver inte finnas kvar. Mot bakgrund av den beskrivning utredningen själv ger av de 70 daghemmen, av vilka Lyckan i Malmö är ett, säger man att statens bidrag till den kommunala barnomsorgen bör "utformas så, att endast föräldraföreningar med en majoritet av föräldrarna i barnstugan som medlemmar blir berättigade till statsbidrag". Då faller Lyckan.

Jag tycker fortfarande inte att Bo Holmberg har givit riktigt klara besked. Kan jag nu gå hem och skriva brev till förskollärarna i Lyckan i Malmö, att regeringen inte kommer att lägga fram något förslag som kommer att förändra förutsättningarna för deras verksamhet och försvåra deras verksamhet? Är det ett aldeles entydigt besked, så skulle det kännas skönt att kunna skriva det brevet.

Det glädde mig att Ulla Tillander äntrade talarstolen och att också hon sade att det är bra med flera alternativ på det här området. Den person som har varit sakkunnig från centern i folkrörelseutredningen har ju nämligen inte avgivit något särskilt yttrande utan tycks godta de förslag som utredningen har lagt fram. Jag skulle därför kanske också få fråga Ulla Tillander om jag skall uppfatta hennes inlägg så, att hon tar avstånd från folkrörelseutredningens förslag och är beredd att ställa sig bakom den linje som folkpartiet och moderaterna driver på den här punkten.

Anf. 7 ULLA TILLANDER (c):

Herr talman! Jag fick tyvärr inte något svar av Bo Holmberg på min fråga huruvida svenska kyrkan skulle kunna få samma möjligheter som andra trossamfund att driva barnomsorg i egen regi.

Återigen föreligger här ett byråkratiskt hinder. Föräldrar förhindras att ge sina barn den barnomsorg som de innerst inne önskar och som står i överensstämmelse med deras egen filosofi – det är ju en mänsklig rättighet.

I vårt land har vi nu accepterat att samhället är pluralistiskt. Som en konsekvens därav borde föräldrar få större valfrihet att i enlighet med sin religiösa och filosofiska övertygelse påverka sina barns uppfostran. För närvarande är den rätten otillräckligt tillgodosedd, och i praktiken tillerkänns den bara vissa grupper. Att anamma ett pluralistiskt samhälle och att samtidigt genom bristande valfrihet söka konservera en ordning som innebär ett försök till enhetlighet är ett inkonsekvent handlande.

Sedan till Bengt Westerberg. Jag vill bara hänvisa till alla de diskussioner

som vi har haft i denna kammare om familjepolitik och barnomsorg och som föranletts av gemensamma reservationer i dessa frågor. Det kan helt enkelt inte ha undgått Bengt Westerbergs uppmärksamhet. Jag är således litet förvånad över hans fråga.

Anf. 8 GÖTE JONSSON (m):

Herr talman! Bo Holmberg säger: Vi är för valfrihet inom den offentliga sektorn. Jag tror att det är kärtemeningen i Bo Holmbergs besked. Valfrihet som ligger utanför den offentliga sektorn skall i princip inte få finnas. Då vill jag fråga: Var drar man gränsen? Föräldrakooperativ kan väl inte gärna ses som exempel på valfrihet inom den offentliga sektorn. Är idéburen verksamhet exempel på valfrihet inom den offentliga sektorn, trots att det finns ett klart självändamål i talet om att de idéburna föreningarna skall vara helt självständiga? Oklarheterna kvarstår.

Bo Holmberg försöker sedan konstruera svårigheter i fråga om valfriheten. Men det väsentliga när det gäller valfriheten är ju det faktum att enskilda människor får mer att säga till om. Beträffande systemskiftet vill jag på nytt fråga Bo Holmberg: Vad är det som säger att moderaternas krav på en ändring i socialtjänstlagen, som skulle innebära att den enskildes ställning stärktes – de äldre skulle själva kunna bestämma om sin hemtjänst och barnfamiljerna om sin barnomsorg – skulle vara ett negativt systemskifte? När socialdemokraterna däremot lägger fram förslag som innebär att valfriheten skall inskränkas och att man skall lagstifta om inskränkt valfrihet när det gäller socialtjänstlagen och andra vårdlagar, är det helt plötsligt fråga om en utbyggnad av den generella välfärdspolitiken! Jag tror inte att människorna ser saken på det sättet.

Intressant i sammanhanget är den undersökning som redovisades ganska nyligen. 80 % av de tillfrågade ansåg att de gamla i större utsträckning själva skulle kunna bestämma när det gäller hemtjänstverksamheten. Vi moderater har presenterat ett förslag som innebär att gamla själva skall få bestämma och att kommunen skall göras betalningsansvarig – oaktat vilken form av hemtjänst som de gamla själva väljer. Är detta, Bo Holmberg, ett negativt systemskifte? Är det inte positivt för de gamla? Och skulle det inte vara lika positivt för barnfamiljerna att kunna bestämma barnomsorgen?

Vi moderater har också när det gäller valfriheten i barnomsorgen sagt att även alternativen skall tas med i kommunens barnomsorgsplan, och på så sätt skall statsbidragen fördelas neutralt till alla alternativ. Detta innebär också att alla oberoende av inkomst har förutsättningar och möjlighet att välja alternativ. Detta är positivt och inte negativt. Samstämmiga besked och opinionsundersökningar har visat att människorna står på de borgerliga partiernas sida när det gäller valfrihet i barnomsorgen och ökad valfrihet i äldreomsorgen.

Anf. 9 Civilminister BO HOLMBERG:

Herr talman! Jag vill till Göte Jonsson säga att socialdemokratins och regeringens valfrihet gäller inom den offentliga sektorn men också via föreningar och kooperativ verksamhet. Jag hoppas att jag var tillräckligt tydlig på den punkten, så att Göte Jonsson inte ytterligare en gång skall

missuppfatta mig. Det är därför som folkrörelseutredningen arbetar och regeringen kommer med en proposition, som gör att det i det svenska samhället kommer att bli ökad valfrihet, inom den offentliga sektorn men också med hjälp av föreningar och kooperativ.

Jag tycker att Göte Jonsson skall ödsla sina krafter på att med de borgerliga kamraterna försöka få till stånd en enighet om den generella välfärdspolitiken. Ni borde ägna mycken tid åt att försöka ena er och tala om för svenska folket var ni står i det avseendet. Det är nog ett betydligt större problem, Göte Jonsson, än de upprepade frågorna till regeringen huruvida vi är mot enskilda initiativ i föreningar och kooperativ, när jag flera gånger har sagt att regeringen är positiv.

Till Ulla Tillander vill jag säga att kyrkan är en statsrättslig konstruktion med egen beskattningsrätt. Kyrkan har rätt att bedriva barnomsorg, och frågan gäller om staten skall betala statsbidrag. Jag och regeringen tycker inte det, eftersom kyrkan har egen beskattningsrätt och därför icke kan jämföras med andra trossamfund.

För Bengt Westerberg vill jag göra ett förtydligande och säga att regeringen icke kommer att lägga fram något förslag, som innebär att de 70 daghemmen, föreningsdrivna eller i ideell verksamhet, drabbas, utan vi vill att de fortsättningsvis skall bedrivas i föreningsform. Regeringen kommer heller inte att lägga fram några förslag, som förhindrar enskildas möjligheter att, liksom i dag, bedriva alternativ inom det socialpolitiska området.

Jag skall själv, Bengt Westerberg, skriva till de två kvinnor som har satsat på och startat arbetskooperativet i Malmö, när regeringen har lagt fram sin proposition och slutligt tagit ställning i frågan. Om Bengt Westerberg vill skriva redan nu, hoppas jag att det tydligt framgår hur regeringen kommer att bereda propositionen och vilka förslag som kommer att framläggas.

Anf. 10 BENGT WESTERBERG (fp):

Herr talman! Jag skall skriva till mina vänner nere i Malmö och meddela att även Bo Holmberg kommer att skriva till dem så småningom. Jag ger nu det beskedet att regeringen inte kommer att lägga fram förslag, som i de avseenden vi i dag har diskuterat skall baseras på folkrörelseutredningens förslag. Det innebär att de lugnt och tryggt kan fortsätta sin verksamhet i Malmö utan att känna flåset i nacken, som de har känt sedan utredningen presenterades. Jag hoppas att jag har rätt uppfattat och rätt refererat de besked som Bo Holmberg har givit.

Det kanske finns andra frågor i utredningen där regeringen avvaktar med att ge besked tills remissbehandlingen är genomförd, men på denna punkt har regeringen i dag redan meddelat att den kommer att köra över folkrörelseutredningen och det utlåtande som den socialdemokratiska partistyrelsen avgav till den socialdemokratiska kongressen. Det är ett glädjande besked – jag tackar Bo Holmberg särskilt för det.

Ulla Tillander var förvånad över den fråga som jag ställde. Det hade hon inte behövt vara om hon hade läst folkrörelseutredningens betänkande. Där har Raymond Svensson för centerpartiets räkning medverkat som sakkunnig och han har i motsats till folkpartiets sakkunnige inte avgivit något särskilt yttrande. Det är klart att detta har skapat litet osäkerhet om var centern står i

de här frågorna. Jag är tacksam över det besked som Ulla Tillander har givit i dag, som innebär ett avståndstagande från Raymond Svenssons ställningstagande i utredningen. Ulla Tillander får ursäkta att det, när olika centerpartister säger olika saker, skapar en viss osäkerhet hos läsaren. Men jag är tacksam också över det beskedet.

Till sist vill jag, apropå den mer allmänna debatt som Bo Holmberg initierade i sin första replik, säga att vår grundsyn är att människor skall ha möjligheter att få den sociala service de behöver i olika sammanhang; barnomsorg, sjukvård, äldreomsorg eller vad som kan behövas. Men vi tycker att det är fel att vi politiker föreskriver hur man skall utnyttja de möjligheterna. Därför tycker vi att de enskilda bör ha större möjligheter att själva få välja om man vill utnyttja t. ex. en offentlig läkare eller en privat, om man vill utnyttja ett daghem som drivs av kommunen, ett som drivs av kooperativ eller ett som drivs av några enskilda förskollärare. Jag tycker att det finns en dogmatism hos socialdemokraterna att hela tiden utesluta en viktig del av dessa verksamheter, nämligen de som drivs av enskilda människor. Vi har ingenting emot att föreningar eller kooperativ går in i denna sektor. Däremot har vi svårt att förstå varför inte enskilda förskollärare, enskilda lärare, enskilda sjukgymnaster eller enskilda sjuksköterskor skall få möjlighet att bedriva verksamheter och erbjuda oss konsumenter alternativ. I folkpartiets Sverige finns också de alternativen, vilket ökar konsumenternas valfrihet.

Talmannen anmälde att Ulla Tillander anhållit att till protokollet få antecknat att hon inte ägde rätt till ytterligare inlägg.

Anf. 11 GÖTE JONSSON (m):

Herr talman! Jag konstaterar på nytt att vi har olika sätt att se på innehållet i välfärden. Vad vi menar, Bo Holmberg, är att även valfriheten är en viktig del av välfärden. Då gäller det att skapa så stor valfrihet som möjligt för så många människor som möjligt. Det är det våra förslag går ut på. Vi vill ha en utbyggd och förbättrad välfärd, där också de enskilda människornas valfrihet i olika situationer är en viktig del. Vi vill att trygghetssystemet byggs upp på ett sådant sätt att den valfriheten blir möjlig för alla, oaktat inkomst och ställning i samhället. I dag vet vi att det socialdemokratiska samhället snarare fungerar så att de som har bra kontakter och möjlighet att betala för sig är de som har störst möjlighet att utnyttja den valfrihet som finns. Vi vill ändra på det. Vi vill bygga ut välfärden, förbättra den och ta med valfriheten för alla som en viktig del i vårt välfärdsbyggande.

Jag är bekymrad och orolig, herr talman, bl. a. för äldreomsorgen. Där har vi gigantiska behov. Jag menar att den socialdemokratiska politiken utgör spärrar för tryggheten framöver.

Låt mig bara i slutet av den här debatten redovisa några siffror. År 2000 räknar vi med att ha 400 000 äldre människor som behöver hemtjänst. Det är en ökning med 100 000 fram till år 2000. Vi behöver mellan 70 000 och 100 000 personer ytterligare som arbetar i hemtjänsten. Om vi sätter de här talen i relation till den utbildningskapacitet vi har, visar det sig att det finns 3 105 platser i landet på sociala servicelinjer. Intresset för de här jobben är

Prot. 1987/88:20
10 november 1987

Meddelande om interpellationssvar

mycket dåligt. Som förstahandssökande hade vi 1985 bara 1 472 sökande till de här platserna. Detta visar att vi befinner oss i en mycket svår situation. Omsättningen inom hemtjänsten i storstäderna varierar mellan 25 och 28% per år, enligt mätningar gjorda 1985. Det är detta, herr talman, som gör att debatten om alternativ, valfrihet och många olika möjligheter faktiskt är en viktig fråga om trygghet för de enskilda människorna. Vi måste skapa dessa alternativ för att göra arbetet i hemtjänsten mera lockande för de unga så att de inte är hänvisade till endast en arbetsgivare och också försöka göra arbetet mera meningsfullt. Vi måste se till att de gamla i större utsträckning kan välja och få ökad valfrihet. Då får vi inte lägga broms på broms för olika alternativ. Den kommunala tryggheten är viktig i dessa sammanhang, men alternativen är också viktiga.

Hur skall socialdemokratin lösa dessa problem?

Anf. 12 Civilminister BO HOLMBERG:

Herr talman! Låt mig till Bengt Westerberg säga att det i socialdemokratiens och regeringens förnyelsepolitik ingår att stimulera enskilda initiativ till föreningsdriven verksamhet, till ideella föreningar och till kooperativ. I detta syfte har vi inlett ett arbete i utredningar och skall återkomma med förslag.

Herr talman! Låt mig också till sist konstatera att Bengt Westerberg icke har svarat på frågan om folkpartiet tänker driva en linje, som går ut på att stora vinstdrivande företag, där privatiseringsdiskussionen startade – Electrolux och andra – skall få statsbidrag för att driva daghem i vinstsyfte. Denna fråga har folkpartiet i dag lämnat öppen.

Jag har också kunnat konstatera att de borgerliga partierna i dag icke har kunnat presentera någon gemensam syn på den generella välfärdspolitiken. Moderaterna är fortfarande ensamma om att säga ja till ett systemskifte, där man går ifrån skattefinansieringen inom t. ex. hälso- och sjukvårdens område. Åt andra hållet går centerpartiet, som var med om regeringens linje för en skattefinansiering av vården.

Bengt Westerberg sade att vi skulle återkomma och diskutera denna fråga. Jag tar Bengt Westerberg på orden och ser fram mot en diskussion, där vi på denna punkt får reda ut var folkpartiet och den samlade borgerligheten står.

Talmannen anmälde att Bengt Westerberg och Göte Jonsson anhållit att till protokollet få antecknat att de inte ägde rätt till ytterligare inlägg.

Överläggningen var härmed avslutad.

2 § Meddelande om svar på interpellation 1987/88:69

Anf. 13 Miljö- och energiminister BIRGITTA DAHL:

Herr talman! Bertil Måbrink har ställt en interpellation till mig om gränsvärdet för etylenoxid. Med anledning av att interpellanten inte kunde ta emot svaret på föreslagen dag får jag meddela att jag kommer att besvara denna interpellation den 23 november.

Anf. 14 Miljö- och energiminister BIRGITTA DAHL:

Herr talman! Viola Claesson har frågat mig hur ASEA-affären med BBC Brown Boveri rimmar med regeringens deklaration om att kärnkraften skall avvecklas. Jag har svårt att riktigt förstå Viola Claessons fråga. Riksdagens och regeringens beslut att avvecklingen av kärnkraften skall vara genomförd senast år 2010 påverkas inte på något sätt av ASEA–Brown Boveri-affären. Detta beslut står fast.

Samgåendet försvårar inte heller säkerhetsmyndigheternas möjligheter att utöva tillsyn av de dotterföretag i Sverige inom ASEA–Brown Boveri-koncernen som är aktiva inom det kärntekniska området eller att få service etc. på de kraftreaktorer som byggts av ASEA-ATOM. Någon negativ inverkan på kärnsäkerhetsarbetet i Sverige torde samgåendet således inte få.

När det gäller möjligheterna för något av företagen inom ASEA–Brown Boveri-koncernen till utförsel ur Sverige av ämnen och utrustning m. m. på kärnenergiområdet så ändrar samgåendet med BBC inte dessa förhållanden på något sätt. Reglerna i kärntekniklagen anger att tillstånd krävs för utförsel ur landet. Detta gäller även om den mottagande parten är ett helägt dotterbolag eller på annat sätt nära knutet till det företag som önskar utförsel ur landet.

Anf. 15 VIOLA CLAESSION (vpk):

Herr talman! Jag vill tacka Birgitta Dahl för svaret på min interpellation. Birgitta Dahl säger att hon har svårt att förstå frågan. Jag tycker att jag i interpellationen ganska väl har formulerat bakgrunden till min fråga.

Som belägg för att det är svårt att förstå min fråga säger Birgitta Dahl att regeringen och riksdagen har beslutat att man skall avveckla kärnkraften till senast år 2010. Här kommer kanske den första stötestenen. Antikärnkraftsrörelsen, miljöorganisationerna och vpk har faktiskt ännu inte fått ett endaste konkret bevis för att det kommer att bli på det viset, Birgitta Dahl. Att så blir fallet är en grundläggande förutsättning för en diskussion om vad vi kan hoppas på inför framtiden.

Jag har i min interpellation påstått att regeringens godkännande av samgåendet med Brown Boveri kommer att få avgörande konsekvenser på flera områden i samhället, och jag har därvid nämnt kärnenergiteknologin som ett särskilt viktigt område. Det är litet märkligt att Birgitta Dahl inte har några väsentliga besked att ge i det avseendet. Jag skall anföra några exempel och ställa några ytterligare frågor, så att jag kan få något djupare klarlägganden från miljö- och energiministern.

Som en följd av ASEA-ATOM:s samgående med Norsk Elektrisk Byrå kommer t. ex. vattenkraftsdivisionen att förläggas till Norge. Många undrar nu var kärnkraftsdivisionen i framtiden kommer att ligga. Både Västtyskland och Schweiz, som skulle kunna komma i fråga som ASEA-ATOM:s nya värdland på området, har en skrupelfri inställning till kärnteknikexport.

SSI i Sverige har avgivit ett remissvar i fusionsfrågan och framför där i mycket hovsamma ordalag förhoppningar om att kärnkraftsdivisionen skall

Prot. 1987/88:20
10 november 1987

Om ASEA:s samgående med Brown Boveri

stanna kvar i Sverige. Varför skulle SSI över huvud taget ta upp den frågan, om den vore så väldigt enkel, Birgitta Dahl? Är det inte så att utgångspunkten för ASEA i stort när det gäller fusionen dels är att man vill få tillgång till hela EG-marknaden, dels är att man skall ha möjligheter att kringgå eventuella FN-sanktioner? Schweiz är ju inte medlem i FN. Inser verkligen inte Birgitta Dahl att detta är ett mycket stort problem inför framtiden? Jag vill ha svar på den frågan och en kommentar från Birgitta Dahl.

Det nya företag som uppstår kommer, som alla vet, att ha sitt huvudkontor i Schweiz, och ASEA-ATOM kommer att vara ett helägt dotterbolag. Brown Boveri har redan en kärnkraftsdivision med en forsknings- och utvecklingsavdelning i Schweiz och två enheter i Mannheim i Västtyskland. Vilka legala möjligheter finns det över huvud taget, Birgitta Dahl, att få insyn i de utländska företagen?

Undanflugningarna i Birgitta Dahls interpellationssvar till mig är mycket intressanta, herr talman. Hon betonar i andra styckets första mening att det handlar om ett dotterföretag i Sverige. I nästa mening framhåller Birgitta Dahl: "Någon negativ inverkan på kärnsäkerhetsarbetet i Sverige torde samgåendet således inte få."

Men vi vet inte riktigt vad som skall ske, Birgitta Dahl. Jag undrar därför: Har regeringen fått garantier för att ASEA-ATOM kommer att kvarstanna i Sverige? Detta är en avgörande fråga, som ligger bakom min interpellation till Birgitta Dahl. Om regeringen har fått sådana garantier, undrar jag om de också gäller konstruktioner och ritningar. Jag talar alltså inte om utrustning och ämnen, som Birgitta Dahl nämner, utan mer om konstruktioner och ritningar. Det är när det gäller kärnkraftsteknologi och kärnkraftverk viktigt att sådana inte kommer att överföras till något dotterbolag i utlandet för vidare export.

Jag hoppas att Birgitta Dahl kan svara på de här frågorna.

Anf. 16 Miljö- och energiminister BIRGITTA DAHL:

Herr talman! Min formulering att jag inte riktigt förstått Viola Claessons fråga var ett ganska hänsynsfullt sätt att tackla problemet att den är mycket slarvigt formulerad.

Enligt de regler som finns är jag faktiskt skyldig att svara enbart på själva frågan. Det kanske är tur för Viola Claesson att jag inte är skyldig att recensera reciten. Den är full av missförstånd, okunnighet och slarvighet.

Frågan är hur den aktuella affären rimmar med beslutet att avveckla kärnkraften. Mitt svar är självklart: den påverkar inte det beslutet i något avseende.

Vad sedan beträffar andra frågor som Viola Claesson vill diskutera är det självklart att regeringen, innan beslut fattades om tillstånd, försäkrade sig om att det inte skulle bli några bekymmer när det gäller de problem där kärntekniklagen är avsedd att ge garantier. Det gäller särskilt kontrollen för att försäkra oss om att svensk kärnteknologi – produkter och teknologin som sådan – inte missbrukas och medverkar till kärnavapenspridning.

Lagen är tillämplig i detta fall. Man kan t. ex. inte föra det helägda företaget ASEA-ATOM utomlands utan särskilt tillstånd från regeringen. Det krävs i så fall att regeringen försäkras sig om att en sådan utflyttning inte

kan användas i något avseende eller missbrukas för att medverka till kärnavapenspridning.

Schweiz är visserligen inte med i FN, men vad viktigare är: Schweiz har skrivit på icke-spridnings-avtalet. Det säger jag mer som ett påpekande och definitivt inte för att föregripa en eventuell prövning av tillstånd att få flytta ASEAs verksamhet utomlands. Den frågan har inte aktualiserats, men om så sker har regeringen lagen att använda – och kommer också att göra det. Den är tillämplig inte bara på företaget som sådant eller de produkter företaget tillverkar utan också, med de skärpningar som gjordes under den socialdemokratiska regeringens mandatperiod 1982–1985, också på *teknologiöverföring, dvs. konstruktioner och ritningar.*

Jag vill också säga till Viola Claesson att vi i regeringskansliet hade inlett en översyn av kärntekniklagen redan innan den här affären blev aktuell för att på basis av de erfarenheter vi har av lagens tillämpning genomföra de skärpningar och preciseringar som kan behövas. Däri ingår självfallet också att kontrollera om det finns behov av skärpningar i det här avseendet.

Anf. 17 VIOLA CLAESSON (vpk):

Herr talman! Ibland väljer Birgitta Dahl att ironisera och exempelvis påstå att vi som ställer frågor har gjort det mycket slarvigt. Birgitta Dahl hade kunnat kommentera det som jag har tagit upp som bakgrund till frågan om fusionen kommer att påverka kärnkraftsavvecklingen i Sverige. Men jag har också tagit upp andra problemställningar.

Vad jag sade i mitt förra inlägg var att det inte är så enkelt att svara på frågan som att hänvisa till en avveckling av kärnkraften till år 2010. Vi har i dag inte ett enda konkret bevis för att en avveckling skall ske! Det är allt detta som människor undrar över, människor som faktiskt ett tag trodde på regeringens vilja att avveckla kärnkraften. Det går att vända på det hela genom att kritisera frågeställarna, men jag tror inte att allmänheten, som är intresserad av dessa frågor, nöjer sig riktigt med detta, Birgitta Dahl!

Birgitta Dahl säger vidare att det nog ändå finns anledning för regeringen att känna förtröstan med hänvisning till den lagstiftning som redan gäller, dvs. att man inte ens skall kunna överföra teknologi. Det handlar alltså inte bara om produkter, som min fråga kanske kan ha gett intryck av. Men då kan man ju fråga sig vad det finns för brister som Birgitta Dahl redan nu kan se, eftersom det ändå har gjorts en beställning av en översyn av kärnteknologilagen. Om det som ASEAs kommer att företa sig i framtiden är så helt utan komplikationer som Birgitta Dahl här har sagt, är ju allting gott och väl. Men jag nämnde ju också Sydafrika såsom ett exempel. Och eftersom Schweiz inte är med i FN kan ju bara detta faktum få en del konsekvenser – det är helt klart.

Jag skulle vilja att Birgitta Dahl redovisar några anledningar till att man har begärt en översyn av kärnteknologilagen och varför hon nämner det i just detta sammanhang.

Anf. 18 Miljö- och energiminister BIRGITTA DAHL:

Herr talman! Som jag sade i mitt förra inlägg – och här vill jag uppmana Viola Claesson att ordentligt läsa vad som står skrivet i papperen och lyssna på vad som sägs – initierades denna utredning långt innan ASEA–Brown Boveri-affären var aktuell.

Den begärda översynen är ett utslag av vår omsorg om att försäkra oss om att det inte finns några blottor i lagen. Detta sker på basis av den erfarenhet vi har, sedan vi nu tillämpat lagen i ett par år. Det finns inte några konkreta exempel som gjort att vi så att säga har ryckt ut för att rädda någonting som utgör problem, utan vi har velat vara extra noga eftersom det här är ett sådant ömtåligt område.

Anf. 19 VIOLA CLAESSION (vpk):

Herr talman! Även om Birgitta Dahl inte säger det här, så tror jag att miljö- och energiministern indirekt ändå hyser viss tveksamhet i den här frågan. Hon kommenterar tyvärr inte mitt påstående, som jag inte alls är ensam om att företräda. När det gäller ASEA i stort och denna fusion handlar det ju till väldigt stor del om att man vill få tillgång till hela EG-marknaden och att man skall kunna kringgå eventuella FN-sanktioner osv. Birgitta Dahl har inte sagt något om detta, eftersom hon här hellre vill få det att framstå som om regeringen inte är särskilt ängslig över den här fusionen med avseende på de frågor som jag har ställt när det gäller kärnkraften och kärnkraftsteknologin samt eventuell export av dessa kunskaper.

Men jag tror att jag av Birgitta Dahls svar – och jag läser och lyssnar ganska noga – faktiskt kan utläsa en viss tveksamhet om vad denna affär kan innebära. Jag väntar med spänning på att få se vad den översyn som Birgitta Dahl nu nämner kan komma att medföra. Jag tror att det föreligger ganska starka kopplingar till de svagheter som finns i dagens lagstiftning.

Överläggningen var härmed avslutad.

4 § Föredrogs och hänvisades

Propositionerna

- 1987/88:25 bil. 1 till justitieutskottet
- bil. 2 till försvarsutskottet
- bil. 3 till trafikutskottet
- bil. 4 punkt 1 till skatteutskottet
- bil. 5 Litt. E till socialförsäkringsutskottet
Litt. F till kulturutskottet
- bil. 6 till jordbruksutskottet
- bil. 7 punkterna 1–3 till arbetsmarknadsutskottet
punkt 4 till socialförsäkringsutskottet
- bil. 8 punkterna 1 och 2 till näringsutskottet
punkt 3 till arbetsmarknadsutskottet
punkterna 4–7 till näringsutskottet
- bil. 9 till arbetsmarknadsutskottet

bil. 10 punkterna 1–4 till jordbruksutskottet
punkterna 5 och 6 till näringsutskottet
i övrigt till finansutskottet

Prot. 1987/88:20
10 november 1987

1987/88:37 och 48 till bostadsutskottet
1987/88:49 till trafikutskottet
1987/88:55, 56 och 61 till skatteutskottet
1987/88:63 till socialförsäkringsutskottet
Skrivelsen
1987/88:53 till justitieutskottet

5 § Föredrogs och hänvisades

Förslag

1987/88:8 till finansutskottet

6 § Föredrogs och hänvisades

Motionerna

1987/88:K7–K9 till konstitutionsutskottet
1987/88:Ju5 och Ju6 till justitieutskottet
1987/88:U1 till utrikesutskottet

7 § Föredrogs men bordlades åter

Konstitutionsutskottets betänkanden 1987/88:4–8
Finansutskottets betänkanden 1987/88:1 och 2
Skatteutskottets betänkande 1987/88:3
Justitieutskottets betänkande 1987/88:3
Lagutskottets betänkanden 1987/88:1–3
Utrikesutskottets betänkanden 1987/88:2 och 3
Socialutskottets betänkanden 1987/88:1, 2 och 4
Kulturutskottets betänkande 1987/88:1
Utbildningsutskottets betänkanden 1987/88:4 och 5
Arbetsmarknadsutskottets betänkanden 1987/88:1–4

8 § Anmäldes och bordlades

Propositionerna

1987/88:60 om vissa ekonomisk-politiska åtgärder, m. m.
1987/88:62 om åtgärder mot viss skatteplanering

9 § Anmäldes och bordlades

Motionerna

med anledning av proposition 1987/88:28 om förlängd tillämpning av
allmänna prisregleringslagen (1956:236)
1987/88:Fi1 av Stig Josefson m. fl. (c)

Prot. 1987/88:20 · 1987/88:Fi2 av Lars Tobisson m. fl. (m)
10 november 1987 1987/88:Fi3 av Anne Wibble m. fl. (fp)

Meddelande om frågor med anledning av proposition 1987/88:10 med förslag till lag om styrelse-
representation för de privatanställda, m. m.
1987/88:A5 av Lars Werner m. fl. (vpk)
1987/88:A6 av Magnus Persson (s)
1987/88:A7 av Ove Karlsson (s)
1987/88:A8 av Bengt-Ola Rytting och Ove Karlsson (s)
1987/88:A9 av Alf Wennerfors m. fl. (m)
1987/88:A10 av Christer Eirefelt (fp)
1987/88:A11 av Jan-Erik Wikström (fp) och Göthe Knutson (m)
1987/88:A12 av Börje Hörnlund m. fl. (c)
1987/88:A13 av Elver Jonsson m. fl. (fp)

10 § Meddelande om frågor

Meddelades att följande frågor framställdes

den 9 november

1987/88:125 av *Bengt Harding Olson* (fp) till justitieministern om uppskov med familjerättsreformen:

En familjerättslig reform omfattande äktenskap, samboendeskaper, arv, testamente och försäkring är avsedd att träda i kraft vid årsskiftet 1987-1988. Informationen om denna nya lagstiftning, som i princip berör hela svenska folket, har milt uttryckt varit otillräcklig.

I ett avseende är regeringens handläggning synnerligen klandervärd. Den familjerättsliga reformen förutsatte en därtill anpassad ny arvs- och gåvoskattelagstiftning. Först denna dag har presenterats ett regeringsförslag i skattedelen avsett att gälla från årsskiftet. Härigenom ställs oacceptabla krav på snabb behandling i riksdagen, och beslut kan under alla omständigheter inte fattas förrän under december månad 1987. Följden för medborgarna blir att de före ikraftträdandet inte hinner få någon som helst information om den nya lagstiftningen och än mindre ges möjligheter att anpassa sig till de ändrade reglerna. Detta är minst sagt genant för ett rättssamhälle.

Mot denna bakgrund vill jag fråga:

Är justitieministern beredd att uppskjuta familjerättsreformen till årsskiftet 1988-1989?

1987/88:126 av *Bo Hammar* (vpk) till utbildningsministern om undervisningen på psykologlinjen:

I en motion till förra årets riksmöte föreslog jag och Björn Samuelson att studenterna på universitetens psykologlinje skulle befrias från de mycket stora kostnaderna för det s.k. egenerapimomentet i undervisningen. Utbildningsutskottet och sedermera riksdagen anslöt sig till motionen.

Den 2 april 1987 beslöt riksdagen med bifall till motionen att undervisningen på psykologlinjen förstärks med 2 milj. kr. för att avlasta de studerande kostnader för egenterapimomentet.

Nu visar det sig emellertid att dessa 2 milj. kr. långtifrån fullt ut används till det ändamål som riksdagen beslutat. Mot denna bakgrund vill jag fråga utbildningsministern:

Vilken kontroll utövas från regeringskansliet över att fattade riksdagsbeslut följs ute på universitetet?

den 10 november

1987/88:127 av *Bengt Wålbom* (m) till statsministern om vissa infrastrukturrella insatser inom regionalpolitiken:

Riksdagen beslutade under våren 1987 att hos regeringen begära förslag till infrastrukturrella insatser inom områdena kommunikationer, utbildning etc. Förslagen skulle enligt riksdagens mening utarbetas i samarbete med resp. fackdepartement och också framläggas av dessa i ett sammanhang. Förslagen borde enligt riksdagens mening framläggas så att det praktiska genomförandet kunde påbörjas före årsskiftet 1987-88.

Under debatten som föregick riksdagens beslut hävdade industriministern att det fanns ett stort antal färdiga projekt ute i landet för omedelbart genomförande. Trots detta påstod statsministern under den allmänpolitiska debatten att riksdagens beslut på ett avgörande sätt förhindrat och allvarligt försenat regeringens möjligheter att genomföra regionalpolitiken.

Regeringen har ännu inte förelagt riksdagen några förslag i enlighet med riksdagsbeslutet. Möjligheterna för riksdagen att fatta beslut före årsskiftet förefaller därför vara näst intill obefintliga. Därutöver kan bl. a. konstateras att t. o. m. ett antal av de propositioner som anges i den förteckning som regeringen överlämnade i samband med riksmötets öppnande nu uppskjutits på obestämd tid.

Vilka åtgärder avser statsministern att vidta för att effektivisera de enskilda departementens och regeringens arbete så att beslut fattade av riksdagen inom rimlig tid kan efterkommas av regeringen?

1987/88:128 av *Per Stenmarck* (m) till finansministern om taxeringsarbetet i första instans:

Enligt övergångsbestämmelser till taxeringslagen skall taxeringsnämndens arbete vara avslutat före utgången av oktober månad under taxeringsåret.

Den skattskyldige skall beredas tillfälle att yttra sig när detta behövs för nämndens beslut. Någon svarsfrist finns inte i lagen, utom i fråga om formell anmaning, då fristen skall vara minst fem dagar från mottagandet.

Vid olika tillfällen har riksdagen, JO och skatteförenklingskommittén uppmärksammat de i många fall alltför korta tidsmarginaler som blir följden av att taxeringsnämnden först i slutet av taxeringsperioden meddelar sig med den skattskyldige.

Prot. 1987/88:20
10 november 1987

Meddelande om frågor

Är finansministern beredd ta nödvändiga initiativ för att undvika den olägenhet för enskilda människor, som alltför korta svarsfrister vid taxering i första instans ofta innebär?

1987/88:129 av *Per Stenmarck* (m) till miljö- och energiministern om åtgärder mot sandsugning runt Falsterbonäset:

För snart ett år sedan godkände regeringen att Saab skulle få ta 3,5 miljoner kubikmeter sand vid Sandflyttan utanför Falsterbonäset. Sanden skulle användas som utfyllnadsmaterial inom Kockumsområdet i Malmö.

Efter en lång och intensiv kamp, där en stor del av Vellinge kommuns invånare deltog, tvingades Saab dra tillbaka sin ansökan.

Att den sandsugning som i dag bedrivs – om än i mindre omfattning – har vållat skador på bl. a. stränder och på Måkläppen står tämligen klart. Detta har i sin tur allvarligt inverkat på djurlivet. Ett totalt stopp för sandsugning på det känsliga området utanför Falsterbonäset vore därför önskvärt.

Vilka initiativ är miljö- och energiministern beredd att ta för att få till stånd ett stopp för sandsugning runt Falsterbonäset?

1987/88:130 av *Per Stenmarck* (m) till statsrådet Bengt Göransson om slutsatserna av vissa prestationsundersökningar av elever i grundskolan:

Sverige har sannolikt världens dyraste skola, men det kan i hög grad ifrågasättas om vi har den bästa.

I ett antal inslag i Rapport den senaste veckan har TV visat att många elever, högt upp i grundskolan, inte kan skriva, läsa eller räkna på ett acceptabelt sätt.

Vilka slutsatser drar regeringen av denna och liknande undersökningar?

1987/88:131 av *Arne Andersson* i Ljung (m) till jordbruksministern om livsmedelskontrollen:

Statsrådet Hellström har den 15 oktober 1987 besvarat en fråga (1987/88:36), ställd av riksdagsledamoten Ingbritt Irhammar. Frågan berör det av regeringen utfärdade förbudet mot användning av kemiska s. k. stråförkortningsmedel.

Av svaret framgår att livsmedelsverket har erhållit ytterligare resurser för att från den 1 juli i år utvidga kontrollen av spannmål. Det framgår vidare av svaret att det kommer "att vara möjligt" att kontrollera importerad spannmål, bl. a. med avseende på stråförkortningsmedel. Likaså framgår det att samma krav som på svensk spannmål skall med iakttagande av internationella regler ställas på importerad spannmål.

Med anledning av ovanstående vill jag fråga:

Anser statsrådet att importerad spannmål skall kontrolleras i ifrågavarande avseende och är livsmedelsverkets resurser i så fall tillräckliga för sådan kontroll?

1987/88:132 av *Kerstin Keen* (fp) till utbildningsministern om svenskt deltagande i viss utländsk högskoleutbildning:

Inom den Europeiska gemenskapen sker för närvarande stora satsningar på högskoleutbildning genom de båda programmen COMETT och ERASMUS. Avancerade planer finns också på att inom hela EG-området införa gemensamma högskoleexamen. Eftersom Sverige står utanför EG, finns risken att det svenska högskoleväsendet får svårigheter att samarbeta med europeiska universitet och att svenska studenter får svårigheter att få praktikplatser i europeiska företag inom EG.

I anledning härav vill jag fråga utbildningsministern:

Vilka åtgärder ämnar utbildningsministern vidta för att Sverige skall kunna delta i COMETT och ERASMUS?

1987/88:133 av *Görel Bohlin* (m) till kommunikationsministern om flygsäkerheten:

I sommar har den brittiska luftfartsmyndigheten dragit in de tillfälliga flygcertifikat som givits till rumänska piloter från flygbolaget TAROM sedan det visat sig att fyra av fem piloter ej klarat brittisk test. Såväl plan som piloter har chartrats av engelska flygbolag.

Samma flygbolag har också i Sverige varit inblandat i ett allvarligt olyckstillbud. Tydligen beroende på att en flygplansdörr ej stängts ordentligt rycktes densamma loss när planet var under stigning. Incidenten måste betraktas som mycket allvarlig.

I den snabba utvecklingen av luftfarten över hela världen samtidigt som utbildningen av piloter ej håller jämna steg med efterfrågan är en utveckling mot ökad inchartring även i Sverige trolig, liksom ett ökat utbud av såväl charterresor som reguljärtrafik med utländska bolag.

Min fråga till kommunikationsministern är:

Hur kan en tillfredsställande flygsäkerhetsstandard hos inchartrade plan och besättningar garanteras?

1987/88:134 av *Ingvar Eriksson* (m) till jordbruksministern om spannmålspriserna:

Den senaste tidens diskussioner kring spannmålspriserna, såväl årets priser som priserna på sikt skrämmer och skapar oro, inte minst bland berörda lantbrukare.

Planer på drastiskt förändrade förutsättningar då det gäller svensk spannmålsodling har figurerat inom regeringskansliet. Regeringen tycks vara på väg att kasta loss från gjorda överenskommelser och fattade beslut. Detta gäller såväl statens delansvar för spannmålsexporten som inriktningen av "Träda 90".

Det talas om att spannmålspriserna skall sänkas i etapper med början nästa regleringsår, så att de närmar sig världsmarknaden. Det s. k. världsmarknadspriset står i dag inte i någon som helst rimlig proportion till produktionskostnaderna i något land. Trots detta tänker man dessutom gradvis sänka gränsskyddet.

Vidare aviseras att staten genom jordfonden skall köpa upp jordbruksmark från de genom förändringarna konkurshotade jordbrukarna. Detta innebär socialisering av svensk åkermark.

Mot bakgrund av det ovan anförda vill jag ställa följande fråga:

Kommer regeringen att svika gjorda utfästelser gentemot jordbruket?

1987/88:135 av *Ingvar Eriksson* (m) till miljö- och energiministern om Europarådets kampanj "Landsbygd 90":

Regeringen har tidigare ställt sig bakom de propåer som föresglas i Europarådets kampanj "Landsbygd 90". Kampanjen innebär en satsning på en levande landsbygd. Den under senare tid aviserade inriktningen för drastiskt sänkta spannmålspriser i Sverige kommer att slå hårt mot svensk landsbygd, det öppna landskapet och miljön.

Mot bakgrund av det anförda vill jag ställa följande fråga:

Står regeringen fortfarande bakom strävandena i "Landsbygd 90"?

1987/88:136 av *Rosa Östh* (c) till jordbruksministern om kravet på giftfria livsmedel:

I hamnarna i Södertälje och Västerås har ett antal lantbrukare förhindrat lossning av båtlastar med västtysk råg. Kravet från lantbrukarna har varit att analyser skall göras av spannmålspartierna för påvisande av förekomst av det i Sverige förbjudna stråförkortningsmedlet. Från livsmedelsverket meddelas att analysen, som skulle kosta 30 000 kr., endast skulle utföras om lantbrukarna själva stod för kostnaden.

Eftersom livsmedelsverkets handlingssätt inte synes förenligt med konsumenternas krav på giftfria livsmedel vill jag fråga jordbruksministern om regeringen kommer att vidta några åtgärder?

1987/88:137 av *Sivert Carlsson* (c) till kommunikationsministern om verksamheten vid Kalmar Verkstad:

Statligt ägda Kalmar Verkstad som skall tillverka den nya generationen snabbtåg har nyligen tvingats varsla ca 60 anställda om uppsägning och företaget står nu inför hotet om nedläggning.

Om så skulle ske ställs mer än 400 personer utan arbete, samtidigt som personal med stor kompetens går förlorad i landets enda företag i denna specialbransch.

Orderböckerna är fyllda efter 1989 men fram till dess behövs snara nya order på kända konstruktioner.

Med tanke på de konsekvenser en eventuell nedläggning av Kalmar Verkstad skulle få för de anställda, för region, för branschen och för införandet av miljövänliga och energisnåla transporter och trafikformer vill jag fråga kommunikationsministern:

Är regeringen beredd att genom snara åtgärder medverka till att varslet och hotet om nedläggning av Kalmar Verkstad ej behöver verkställas?

1987/88:138 av *Sivert Carlsson* (c) till utbildningsministern om fortsatt grundskollärarytbildning vid högskolan i Kalmar:

Till grund för beslutet att avveckla utbildningen av grundskollärare vid högskolan i Kalmar låg prognoser som visade ett minskat lärarbehov i landet.

Sedan förutsättningarna för detta riksdagsbeslut i grund har förändrats har ett nytt läge uppstått.

Enligt UHÄ:s anslagsframställning behövs en snabb expansion av lärarutbildningens volym. Redan läsåret 1988/89 behövs en fördubbling av antalet intagningsplatser på grundskollärlinjen.

Dessutom medför den nya grundskollärarytbildningen ett ökat behov av såväl fortbildning som kompletteringsutbildning av nu yrkesverksamma lärare.

Vid högskolan i Kalmar finns såväl personal, lokaler, som en mångårig kompetens och en stark vilja att fortsätta klasslärarytbildningen.

Mot bakgrund av redovisade nya förutsättningar beträffande lärarutbildningens volym vill jag fråga utbildningsministern:

Är regeringen beredd att medverka till fortsatt grundskollärarytbildning vid högskolan i Kalmar?

1987/88:139 av *Jan Jennehag* (vpk) till kommunikationsministern om vattenundersökningarna i Bottenviken:

SMHI har under en följd av år utfört vattenundersökningar i Bottenviken.

Brist på pengar har nu medfört att planerat arbete inte kommer till stånd.

Med anledning härav vill jag fråga kommunikationsministern:

Vad tänker kommunikationsministern göra för att undersökningarna skall kunna återupptas?

1987/88:140 av *Björn Samuelson* (vpk) till utbildningsministern om utbildningen i engelska inom den nya lärarutbildningen:

Genom en bred uppgörelse mellan s, c och vpk har riksdagen fattat beslut om en ny lärarutbildning för grundskolan. Tyvärr verkar det nu som om regeringen inte valt att följa uppgörelsen och riksdagsbeslutet. De s. k. tidigarelärarna får inte den kompetens i engelska som enligt min mening utskottsbetänkandet ger uttryck för.

Jag vill därför fråga:

Vilka åtgärder ämnar utbildningsministern vidta för att riksdagsbeslutet om utbildningen i engelska i den nya lärarutbildningen följs?

1987/88:141 av *Karl-Erik Persson* (vpk) till kommunikationsministern om statsbidrag till en kombitrafikterminal i Hallsberg:

Hallsbergs kommun planerar en terminalsatsning som avses genomföras via ett nybildat bolag, "Navet", vilket kommer att kräva stora etablerings- och investeringsinsatser. För att kunna genomföra detta behöver kommunen hjälp.

Prot. 1987/88:20
10 november 1987

Meddelande om frågor

Kommunstyrelsen har fattat ett beslut om att söka statsbidrag, och i en skrivelse från Hallsbergs kommunstyrelse till kommunikationsdepartementet den 16 juni 1987 äskar Hallsbergs kommun 10 300 000 kr. till en satsning på en kombitrafikterminal. Men något svar har man inte fått från kommunikationsdepartementet.

Mot bakgrund av ovanstående frågar jag:

Är kommunikationsministern beredd att medverka till att den planerade terminalsatsningen kan komma i gång?

1987/88:142 av *Jörn Svensson* (vpk) till justitieministern om åtgärder för att följa viss terroriststrategi i Italien:

En av de mest eftersökta nyckelpersonerna i internationell terror- och mordverksamhet rannsakas för närvarande vid en domstol i Syditalien. Han har varit organisatör av en rad bomb- och mordattentat samt kontaktman med olika statliga säkerhetstjänster och logen P 2.

Med anledning härav vill jag ställa följande fråga till justitieministern:

Vilka åtgärder vidtar regeringen för att kunna följa rättegången i Catanzaro?

1987/88:143 av *Jörn Svensson* (vpk) till justitieministern om möjligheterna att genomföra visst förhör i utredningen om mordet på Olof Palme:

Efter att under en lång följd av år ha lyckats undgå rättvisan har en av de mest framträdande internationella ledarna för politisk mord- och terrorverksamhet, Stefano delle Chiaie, ställts inför domstol i Italien. Chiaies alla antecedentia gör honom till en mycket intressant person också för svenska myndigheters vidkommande.

Med anledning härav vill jag ställa följande fråga till justitieministern:

Avser regeringen att hos Italiens regering utverka möjligheter för svensk åklagare och polis att som led i utredningen av Palmemordet höra Stefano delle Chiaie?

1987/88:144 av *Gudrun Norberg* (fp) till industriministern om regionalpolitiska rådet:

Regionalpolitiska rådet har i sin nuvarande form arbetat sedan början av 1986. Ett fåtal sammanträden har hållits, utan att något konkret har utträttats. Som folkpartiets representant i regionalpolitiska rådet hade jag förväntat mig ett mer aktivt arbete för att stimulera utsatta regioner i olika åtgärdsprogram.

Avser statsrådet att vidta några åtgärder med anledning av det regionalpolitiska rådets låga aktivitet?

1987/88:145 av *Lennart Brunander* (c) till miljö- och energiministern om blekeriutsläppen från Aspa bruk:

Regeringen fattade den 22 oktober beslut rörande blekeriutsläpp från två skogsindustrier, Mönsterås vid Östersjön och Aspa bruk vid Vättern. Beslutet för Aspa bruk innebär att dagens utsläpp minskas från 4 till 3 kg TOC l per ton massa.

Undersökningar utanför Aspa bruk visar på alarmerande halter av klorerade gifter som härstammar från klorblekningen. De högsta halterna av gifter i lever hos gädda har hittats utanför Aspa bruk. Dioxinhalten i Vätternröding är tre gånger högre än i Östersjölag. En dioxinanalys visar att Vätternröding har värden som är upp till tio gånger högre än rekommenderat högsta dagsintag. Regeringens beslut innebär att Aspa bruk tillåts släppa ut dubbelt så mycket klorutsläpp som Mönsterås bruk vid Östersjön.

Jag vill mot denna bakgrund fråga miljö- och energiministern vilka skäl som varit avgörande för regeringens beslut om Aspa bruk.

1987/88:146 av *Lennart Brunander* (c) till jordbruksministern om förslaget om arealbidrag till spannmålsodlare:

Statssekreterare Michael Sohlman har föreslagit att en del av de tillgängliga resurserna i spannmålskassan (125 milj. kr.) skall läggas ut som ett arealbidrag till spannmålsodlarna i stället för att höja spannmålspriserna.

Med anledning av detta vill jag fråga jordbruksminister Mats Hellström:

Anser ministern att omvandling av resurser avsedda för spannmålspriser till arealbidrag är förenligt med gällande jordbruksavtal?

1987/88:147 av *Gunhild Bolander* (c) till kommunikationsministern om upprustning av det gotländska vägnätet:

Den gångna veckan har regeringen aviserat en skattehöjning med 25 öre per liter bensin. Avsikten är att på detta sätt finansiera bl. a. snabbtåg mellan större städer och tätorter i Mellansverige. För ett glesbygdslän som Gotland, som helt är i avsaknad av järnväg, känns denna extra beskattning djupt orättvis. Förslaget står i bjärt kontrast med regeringens tal om en förbättrad regionalpolitik där hela Sverige skall leva. Följden blir i stället en ytterligare utglesning av landsbygden.

De gotländska bilisterna tvingas bidra med ca 5 milj. kr. till en lyxbetonad nyttighet som ingen här kan använda. Däremot är det gotländska vägnätet i stort behov av höjda statliga bidrag. Det skulle komma alla här till nytta.

Med anledning av det ovan anförda vill jag ställa följande fråga till kommunikationsministern:

Är kommunikationsministern ur rättvisesynpunkt beredd att låta en eventuell bensinskattehöjning finansiera det gotländska vägnätet med belopp som motsvarar det tänkta uttaget?

1987/88:148 av tredje vice talman *Bertil Fiskesjö* (c) till miljö- och energiministern om länsstyrelsernas handläggning av freonfrågor:

Miljö- och energiministern har i olika sammanhang hårt kritiserat länsstyrelsernas naturvårdsenheter för försummelser vad gäller tillstånd till och

Prot. 1987/88:20
10 november 1987

Meddelande om frågor

övervakning av förekommande utsläpp av freon. Dessa anklagelser har tillbakavisats av berörda tjänstemän.

Med anledning av vad som hänt vill jag fråga miljö- och energiministern:

Vilka är de sakliga och rättsliga grunderna för statsrådets kritik av berörda myndigheter vad gäller handläggning av freonfrågor?

1987/88:149 av *Kerstin Keen* (fp) till statsministern om jämställdhetsfrågorna inom regeringen:

I dag är regeringens hantering av jämställdhetsarbetet uppdelat på två departement. Arbetsmarknadsdepartementet har ansvar för jämställdheten i allmänhet, medan civildepartementet ansvarar för jämställdheten inom den offentliga sektorn. Departementens tjänstemannaförening anser att denna tudelning är felaktig och att alla jämställdhetsfrågor borde skötas av arbetsmarknadsdepartementet, inte minst eftersom enligt tjänstemannafacket civildepartementet självt inte föregår med gott exempel.

I anledning av ovanstående vill jag fråga statsministern:

Är statsministern villig att koncentrera jämställdhetsfrågorna till arbetsmarknadsdepartementet?

1987/88:150 av *Kerstin Keen* (fp) till civilministern om jämställdhetssträvandena inom civildepartementet:

Civildepartementet har ansvar för jämställdhetsarbetet inom stat och kommun och borde därför vara ett föredöme inom jämställdhetsarbetet. Departementet har dock inte en enda kvinna på någon av sina 14 chefsposter och saknar uppenbarligen mätbara mål för sitt eget jämställdhetsarbete. Under sådana omständigheter är det svårt att vara ett föredöme för jämställdhetsarbetet inom den offentliga sektorn.

Med anledning av det anförda vill jag fråga civilministern:

Vilka åtgärder ämnar civilministern vidta för att civildepartementet skall bli ett föredöme på jämställdhetsområdet?

11 § Kammaren åtskildes kl. 16.05.

In fidem

BERTIL BJÖRNSSON

/Olof Marcusson